

Tomáš Pácalt: Intertextovost Příběhu inženýra lidských duší (Američtí autoři v románu Josefa Škvoreckého)

(posudek vedoucího bakalářské práce)

Obor: český jazyk a literatura

Tato bakalářská práce je pokusem jít dál za dosavadní – dosti povšechné – interpretační analýzy role intertextovosti v románu *Příběh inženýra lidských duší* Josefa Škvoreckého. Tomáš Pácalt byl v době, kdy si práci zadával, nespokojen – a řekl bych, že zcela poprávu – se způsobem, jímž využití obrazu jednotlivých autorů i s nimi spjatých poetik ve zmíněném románu Josefa Škvoreckého vykládali Helena Kosková či Pavel Trenský. Chtěl proto vytvořit interpretaci radikálnější, jež půjde „dál“ a dohlédne, co vše se s využitím intertextového odkazu do daného románu dostává. Inspirací mu byly především práce Přemysla Blažička, byť zabývající se autory jinými, ale i Škvoreckým, nicméně jiným románem a jinou problematikou. Ambicí práce, jak vyplývá i z poznámky-předznamenání v úvodní pasáži, byl cílený experiment spočívající ve vědomém vykročení mimo odborný diskurs, jímž by bylo možné tematizovat i laické soudy, zážitkovost a další aspekty, které se nepoddávají analytické racionální argumentaci. A budiž hned na úvod řečeno, že tento experiment se zdařil jen do určité míry.

Tomáš Pácalt – veden blažičkovským učením – hledá ve Škvoreckého románu obrazy jednotlivých autorů, k nimž text románu různorodě odkazuje; tyto obrazy pojímá jako fenomény, jako stěžejní pilíře interpretační hry, k níž strukturace vyprávění *Příběhu inženýra lidských duší* vyzývá. Vychází ze základních konceptů intertextovosti i z pojetí jména autora jakožto funkce, jak je nabídl Michel Foucault. Jádrem jeho analýzy jsou kategorie autorského stylu a svébytného vidění světa. Na rozdíl od dosavadních interpretací nehledá Pácalt každého z autorů jen v té románové kapitole, která je předznačena jeho jménem, ale hledá ho v románovém celku. Každý z autorů – resp. jejich obrazy, fungující v kulturní encyklopedii – konotuje určité zjevné, ale i méně zjevné významy. Aby zůstala výsledná interpretace, která pracuje s takto fluidním materiálem, otevřená, musí spoléhat na nedořečenost a aforističnost. To se daří, řekl bych, náramně dobře v kapitolách, jako je Poe či Twain. Naproti tomu kapitola Crane je výčtem suchých paušalizací, citátů a soudů, které předmětný Škvoreckého román nijak nově neotevívají a jen složitým „důkazním“ aparátem říkají, že i v *Příběhu* je totéž, co už Blažiček našel ve *Zbabělcích*.

I přes rozkolísaný charakter práce, v níž některé pasáže nabízejí přemýšlivé, inovativní čtení Škvoreckého románu, ale i širší postřehy stěžejního dopadu, zatímco jiné nabízejí přešlapování na místě, se mi celek práce jeví jako podnětný a inspirativní pokus. Tomáš Pácalt by, domnívám se, byl schopný napsat tradiční „usazenou“ práci, držící se všech ustálených postupů a parametrů, za níž by třeba dostal i lepší hodnocení. Forma personálního experimentu, kterou zvolil, je z tohoto hlediska žánrem nevděčným, nicméně je výsledným produktem, který si v sobě nese autenticitu hledání a nespokojenosti, což jsou pro život možná podstatnější faktory než výsledná známka.

Práce jako celek splňuje, domnívám se, kritéria kladená na našem oboru na bakalářské práce; proto je doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 17. 6. 2013

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.